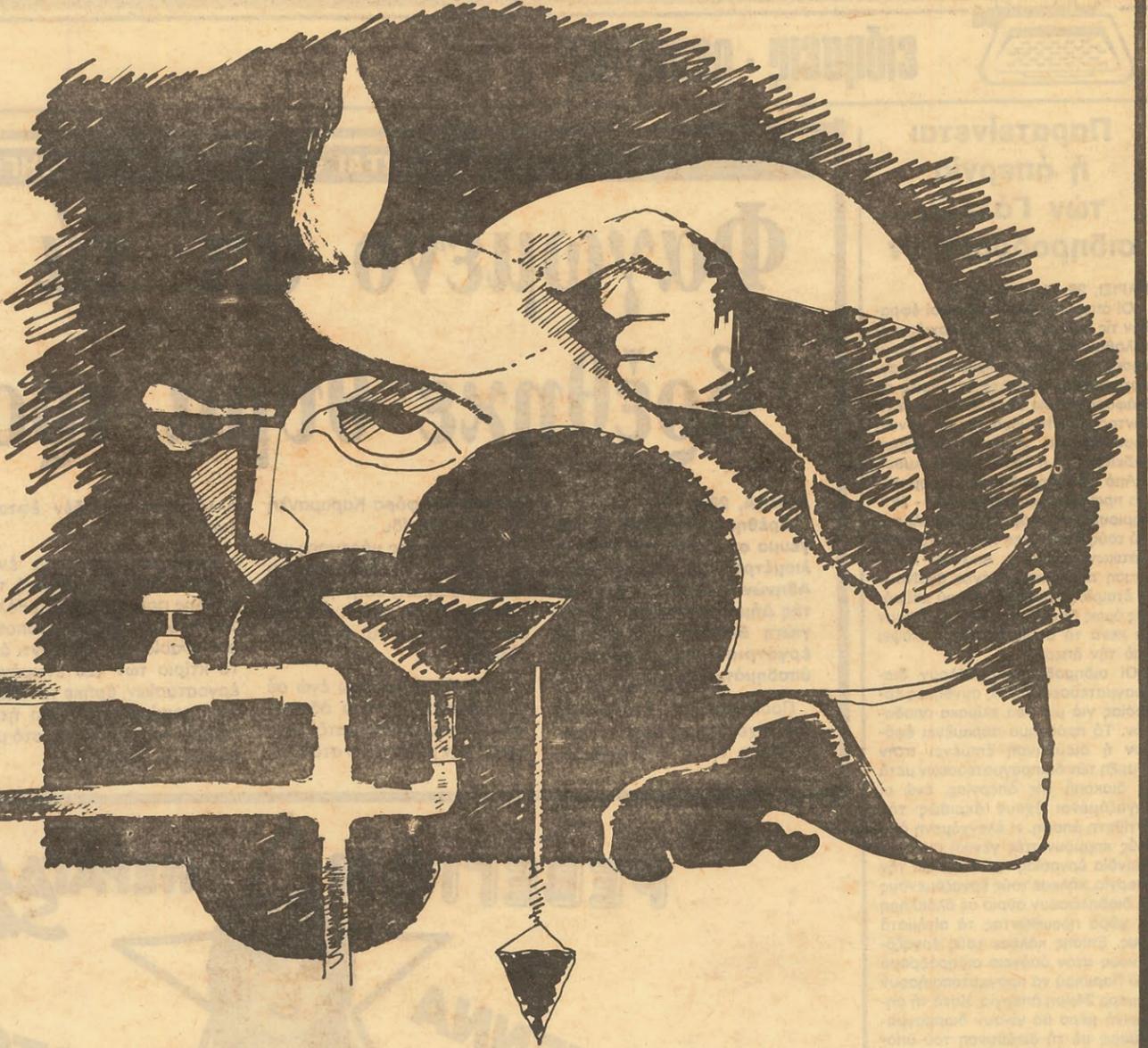
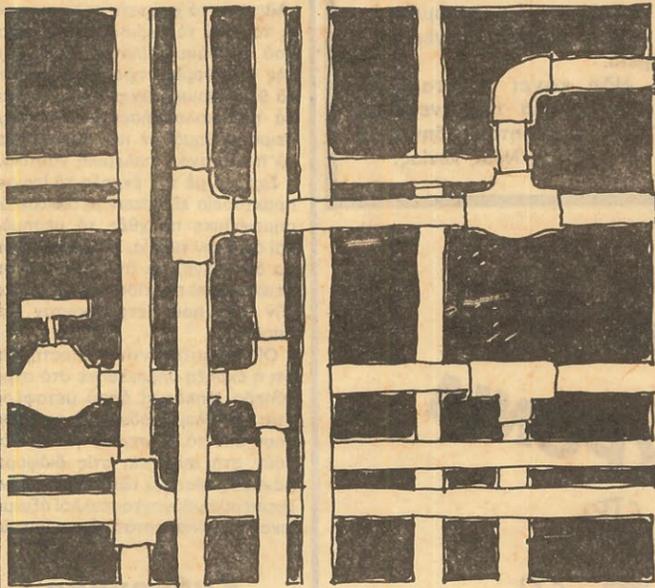

Ενα διήγημα του
Πάνου Θεοδορίδη

με εικονογράφηση του
Θανάση Παπιώτη

Ο Άγιος Παράμονος

Χαίρεσθε. Λέγομαι Ιωσήφ Τεξαγκαράς και επαγγέλλομαι τόν θαυματοπώλη. Γιά τήν ακρίβεια δέν δηλώνω αυτό τό επίτηδευμα στόν έμπορο βίο μου, μήτε στόν έπαρχο. Ενοσημα, τέλη και χαρτόσημο καταθέτω ως μαίστορ τών δομητόρων, δηλαδή έμπειρος χτίστης με δικό μου συνεργείο. Οί καιροί ού μενετοί, θλέπετε!

Γεννήθηκα στό Μασθλάριον, ένα χωριό κοντά στό κάστρο τών Στεφανιών, Σάββατο, νύχτα με πανσέληνο, ό Ηλιος στόν Σκορπιό - καταλαβαίνετε. Αν μάλιστα προστεθεί πώς ήμουν παιδί ξενοπαροίκων (ό πατέρας μου ήταν από τά θουνά τής Ζαχλουμίας, απόγονος βογομίλων και ή μητέρα μου έθραιοπούλα από τήν Αίνο τής Θράκης) πού άτύχησαν στό έμπορικό πού άνοιξαν στός Σέρρας και κατέληξαν άποροι γεωργοί τού μετοχιού τής Εσφιγιμένου, είναι όφθαλμοφανές κι όχι στους όξυδερκείς μόνον, ότι από μικρός, από καταβολές και περιβάλλον έρρεπα στή μαγεία και στό σχετικά. Οί γριές στό χωριό μου ήταν όλες σημαδεμένες με σταυρούς στό χέρια και στό μέτωπο, με σημεία μυστικά σέ άπόκρυφα σημεία. Τόν ελεύθερο καιρό μας όταν δέ δουλεύαμε στό χωράφια, δηλαδή καμιά Κυριακή μεσημεράκι πηγαίναμε στό δάσος πού ήταν κατάμεστο με δέντρα - άφιερώματα και πηγές με τά χρόνια πού είχε φορτωμένα επάνω τότε άπό κράτος και τά παρόμοια: πηγαίνονταν μπροστά μας στόν κάμπο Ηπειρώτες, Μικρασιάτες, Βούλγαροι και Φράγκοι, συνήθως μερικοί καθυλάρηδες σιδερωμένοι, σπάνια παραπάνω από όχτώ δέκα πού τούς συνόδευαν κατοσταριές γυμνοί, άκόλουθοι, γυναικείς κι έμποροι. Εκαναν πολέμους κι όργάνωνων γιούργια σέ πόλεις και χωριά αλλά κανέναν δέν ήταν πολύ δυνατός και τίποτα κανέναν δέν κρατούσε μόνιμα.

Εγώ καθόμουν άμήχανος σέ μία θρύση στήν Κοκκαλού και θλέπω τότε ένα σημάδι: ένα φίδι τό έτύλιξε γύρω του ένας σκαντζόχοιρος αλλά ενώ τό έκύλιε φτάνει μία άλεπού και ρίχνει τό σύμπλεγμα στό ποτάμι, ν' άνοιξει ό σκαντζόχοιρος τ' άγκάθια του νά τόν φάει. Ετσι κι έγινε, αλλά τό φίδι πριν ψοφήσει δάγκωσε τήν άλεπού κι έτσι χάθηκαν και τά τρία ζωντανά. Τότε είπα: σημαντικό γεγονός θά μου συμβεί πού θ' αλλάξει τή ζωή μου. Με τό πού τό σκέφτηκα, καταφθάνει στή θρύση μία συντεχνία χτιστάδων και πιάσαμε κουβέντα. Εμαθα πώς πήγαινε νά χτίσει έναν πύργο ψηλά στό Χλομουτζό αλλά στεναχωρούνταν από αύχμό και λεψυμδρία όλο τό μέρος. Τούς είπα ότι σημαδεύω τά νερά και με πήραν μαζί τους. Επειδή ή ανάγκη γιά νερό τής συντεχνίας ήταν λιγότερη από τήν ανάγκη τής στό έργατικά χέρια, ένωρίς άδραξα τό πηλοφόρι. Πάνω στό τέσσερα χρόνια, με προβίθασαν σέ δόκιμο και μ' έμπασαν σέ μερικά μυστικά. Επειδή μάλιστα ήξερα από νερά, ειδικεύτηκα σούς άγωγούς. Είναι ή πιο ζόρικη δουλειά, κι άς μή φαίνεται ποτέ. Ενα δάχτυλο λάθους νά κάμεις στίς πέντε πήχες, λίγο νά μη προσέξεις τούς στραγγιστήρες, κάτι λίγο νά άμελήσεις τά φρεάτια, σου 'ρχονται οί θόθροι άνάποδα, τό νερό δέν καθαρίζει, άσε και πού καμιά φορά ποτέ δέ φτάνει.

Εγώ έμάθαινα, έμάθαινα και πάνω πού επάτησαν οί Ηπειρώτες τής Θεσσαλονίκης και τήν πήραν από τούς Φράγκους, μάς έρχεται στό θουνά ένας άσκητής στεναχωρημένος. Τόν φιλέψαμε και μάς είπε ότι έχει ένα μονόδρομο ψηλά στίς Άσπρες έκκλησίες, αλλά οί περιοικοί τόν παραμελούν κι ενώ πολλά τούς έκαμε σέ καταβολές νερών κι έπιρροές, σέ καλλιέργειες και καταβολές, αυτοί δέν τόν συνδράμουν σέ τίποτε.

«Δέν έχεις καμιά θαυματοουργική εικόνα, άγια λείψανα ή μύρα, παππούλη;», τόν ρωτάει ό πρωτομάστορας. «Οχι, δέν έχω» τού άπαντάει εκείνος, «πού νά τά θρώ». Με παίρνει τότε ό πρωτομάστορας άλαμπρατόστο με άκόμη έναν βοηθό και μου λέει «πάμε νά κάνουμε ένα ψυχικό στόν γέροντα». Οντως φτάσαμε στό μονόδρομο του και άφου χτίσαμε μία μικρή στέρνα μακριά, στό έκατό πόδια από τό έκκλησιάκι του, τό φέραμε τό νερό με άγωγό μέσα από μία λαμαρίνα και δύο κεραμίδες νά γλύφει μ' ένα σταλαγμό ένα κογχάριο στό ιερό. Τό κουμαντάραμε έτσι ώστε νά στερεύει μόλις έπεφτε ή στάθμη γύρω στό δύο δάχτυλα. Από αυτό τό άγίασμα πήρε φήμη ό γέροντας και γιατρεύτηκαν πολλοί, ιδίως όσοι έπρεπε νά πιστέψουν στήν ύγεια τους γιά νά γίνουν καλά. Κι έμεις όμως άποκτήσαμε μία φήμη σ' αυτούς τούς κύκλους, ιδίως εγώ πού μ' έστειλε μόνο μου πιά ό πρωτομάστορας νά τακτοποιώ τέτοια μαστορέματα πού δέν μάς άφηναν και πολλά.

Όταν οί Βούλγαροι τσάκισαν τούς Ηπειρώτες στήν Κλοκοτίνιτσα και διασαλεύτηκε ή τάξη στή Θεσσαλονίκη, εγώ χώρισα από τή συντεχνία και κατέβηκα στή μεγάλη πόλη. Είχα τīs συστάσεις μου. Πήγα πρώτα και έξέτασα τή μυροδόχο λάρνακα τού Αγίου Νικολάου πού είχε κάποια διαρροή και με τήν εύκαιρία με κάλεσαν σέ δευτερεύουσες έργασίες στόν Άγιο Δημήτριο. Τīs έφερα επιτυχώς εις πέρας και ό,τι ξεκουραζόμουν χάσκοντας έδώ κι εκεί, περιμένοντας κάποια παραγγελία όταν με ζήτησε ένας όνόματι Νεόφυτος από τόν άγιο Παράμονο. Πήγα και τόν βρήκα. Ηταν παπός στόν όμώνυμο τής συνοικίας έννοριακό ναό, κολλητά στό άνατολικό τείχος τής πόλης, κάτω από τήν Βασιλική όδό. Μου λέει: Συμφωνώ πώς βρισκόμαστε άνάμεσα σέ διασημούς μυροβλήτες και θαυματοουργούς άγίους έδώ σ' αυτή τή γειτονία αλλά δέ νομίζεις κι έσύ, έγκριτε μαίστορ ότι είναι τελείως άδικο νά μη έρχεται κόσμος και προσφορές στό ναό μου;

Ηξερα από τέτοια τερτίπια: Δίκιο μου φαίνεται πώς έχεις, άξιε έπαίνου Νεόφυτε, τό λέγω. Εκεί όμως πού ή φύση άδρανει, ή θεία χάρη κάνει θαύματα.

Σ' αυτό ήθελα νά καταλήξω, μου άπαντά. Δέ νομίζεις ότι ή θεία χάρη γιά νά έκφραστεί άβυσσώς πρέπει νά βοηθηθεί με τό κατάλληλο έργαλείο, με τήν άρμόζουσα δοχή;

Οί δοχές όμως, παρατήρησα, γίνονται από τά ανθρώπινα χέρια. Αυτό είναι σίγουρο και κανονικό, ώ μαίστορ πανέξυπνε, μου λέει. Κάτι σκέφτηκα πάνω σ' αυτό, στό ναό μέσα. Εάν μου έκαμες κάτι πού νά δακρύζει ή εικόνα τού άγίου Παραμόνου, σίγουρα από πολλά θά έγλύτωνα.

Εάν ύπάρχει κωδωνοστάσιο, πύργος ή κάποιο κτίσμα άπόρρητο και ύψηλότερα από τήν εικόνα, ούδέν πρόβλημα. Θά δουλέψω καταλλήλως και διακριτικά μία έβδομάδα κι όλα θά γίνουν όπως τά θέλεις.

Νά 'χεις τήν εύχή μου, μου λέει και κανονίσαμε τό διάφορο μου. Τό πρωί ήμουν ήδη στρωμένος στή δουλειά. Φαινόταν εύκολη: Θά μοντάριζα ένα υδραυλικό ρολόι στό κωδωνοστάσιο και με τά κατάλληλα βαρίδια, έρριχνα τήν πίεση σ' ένα λεκανάκι. Ενας χάλκινος σωλήνας θά ποτίζε από μέσα τήν τοιχογραφία και τελείωνε ή δουλειά.

Κατασκεύασα τό ρολόι και γιά κακή μου τύχη, μετά δύο μερόνυχτα δουλειά, έσπασε ό καδίσκος καθώς τόν βίδωνα στό ξύλο τής καμπάνας - καλά τά 'ξερα εγώ τά παραδοσιακά γυφτόκαρφα και τά περτινώματα, μ' έπιασε και τά 'φτιαχνα μοντέρνα. Θεωρήσαμε τυχαίο τό περιστατικό με τόν Νεόφυτο και κατασκεύασα από άλλο μέταλλο τόν καδίσκο, έβρασα και τό νερό πού θά 'μπαινε μέσα νά μη πιάνει πουρί. Τό ρολόι έγκαταστάθηκε μία χαρά. Μετά άνέκυψε άλλο πρόβλημα. Τό στερνίδιο άπ' όπου διοχετεύονταν νερό στόν χαλκοσωλήνα ράγιζε από τούς κραδασμούς μετά τό χτύπημα τής καμπάνας. Αναγκάστηκε και τήν μετακίνησα βάζοντας πήρους από τόσχα άνάμεσα, νά μη τρέμει τόσο τό δοκάρι. Όταν δουλέψα κι αυτό και χώνεψα τόν σωλήνα μέσα σούς άρμούς τού κωδωνοστασίου έγινε ένας μικρός σεισμός και πέσαν οί νέοι σουβάδες κι άποκαλύφθηκε πάλι ή δουλειά. Κόντευε μήνας όταν τελείωσα τό δεύτερο άρμολόγημα. Ο Νεόφυτος είχε άναγαχτήσει αλλά κι

εγώ δέν τό έβαζα κάτω.

Στό τέλος τού τριωδίου, πενήντα μέρες από τότε πού άρχισα, τό σωληνάκι είχε φτάσει ένα δάχτυλο μέσα από τήν τοιχογραφία, ακριβώς στό χέρια τού μάρτυρα δίπλα στό σταυρό. Εκαμα τρέμοντας τήν πρώτη δοκιμή. Δέν έγινε τίποτε. Συνέχισα με ύπομονή και μεράκι γύρω στή βδομάδα, καθαιρώντας τά ύποπτα σημεία τού μηχανισμού και αλλάζοντάς τα. Τίποτα πάλι. Ο άγιος παρέμενε άλώθητος από ύγρασία - ένα μυστήριο πού πήγαινε όλο αυτό τό νερό. Δοκίμασα με λάδι, με κρασί, με άλλα υγρά, μυστικά δικά μου, κολλώδη ή μαλακά. Είχα ξεχάσει τīs άλλες μου δουλειές πεισματωμένος και πειραματιζόμουν ρακένδυτος, χωρίς χρήματα μόνο γιά τό άξιοπερίεργο τού πράγματος. Αυτά τελείωσαν όλα τό Μέγα Σάββατο όταν έμφανίστηκε εξαλλος ό Νεόφυτος κι έσπασε τό ρολόι και ότι ήταν εύκαιρο από τόν μηχανισμό και με έδωξε από τό ναό του βρίζοντας με άγύρτη και άπατεώνα. Δέν μπορούσα νά καταλάβω τί συνέβαινε. Τό θράδι πού μ' έδωξε κοιμήθηκα άνήσυχο ύπνο έξω από τīs άποθήκες τού λιμανιού, στή ζεστή στάχτη ενός λουτρού, μαζί με άλλους κακότυχους τής ζωής. Είδα τότε στόν ύπνο μου τόν άγιο Παράμονο νά με μαλλώνει και νά μου λέει: «Πώς τόλμησες, κακόμοιρε, νά ξεπεράσεις σέ άνομία τόν Κόιν βάζοντας τήν τεχνική σου πάνω από τούς ανθρώπους και πέρα από τόν Θεό; Πάσχα Κυρίου αύριο. Ελα νά με δεις και νά προσκυνήσεις».

Νωρίς μπήκα στό ναό τού άγίου Παραμόνου, σπρώχνοντας με κόπο τό παραγμένο πλήθος πού γέμιζε τόν χώρο άσφυκτικά. Πλησιάζω τόν άγιο Παράμονο και εύθύς πέφτω στό γόνατα. Ο άγιος εδάκρυζει! μόνος του, χωρίς τά μηχανήματά μου και τήν τέχνη μου, μόνος του ό γεννάδας μου άπέδειξε πώς ή θαυματοουργία ύπάρχει έξω από μένα, έξω από τό ανθρώπινο σύστημα, πώς ενώ πιστεύα σ' όλη μου τή ζωή ότι δημιουργούσα εγώ τά θαύματα, στήν ουσία ήμουν όργανο τής θείας χάριτος και μόλις τήν καθύβρισα με ξεπέρασε και θριαμβεύει χωρίς τή θνητή μου ικανότητα. Αυτός ό παραπληγικός πού σέρνω μαζί μου είναι ό Νεόφυτος. Κατέρρευσε μόλις είδε τό θαύμα και τιμωρήθηκε γιά τήν ύλιγωρία του. Λυπηθήτε μας γέροντα και δεχτήτε μας στό μοναστήρι σας. Ο Νεόφυτος δέν ήμπορεί νά κάμει τίποτε άλλ' έμένα πιάνουν τά χέρια μου, καθώς σάς άφηγήθηκα. Χρήσιμος πάντοτε ό τεχνίτης σ' ένα κοινόθιο.

Η φαντασία άπαραίτητο στοιχείο τής λογοτεχνικής δημιουργίας, χρησιμοποιείται τελευταία γιά νά χαρακτηρίσει και ένα λογοτεχνικό είδος οί δημιουργοί τού οποίου καταφεύγουν σέ καταστάσεις μή ρεαλιστικές, στρέφονται στό παρελθόν ή στό μέλλον, γιά νά μιλήσουν όμως πάντα γιά προβλήματα τού καιρού μας, ή γιά νά φιλοσοφήσουν γύρω από τήν ανθρώπινη ύπόσταση. Ο όρος «φαντασία», είναι σχετικά πρόσφατος και έπιχειρεί νά άντικαταστήσει τόν παλαιότερο όρο «έπιστημονική φαντασία» πού, όπως πιστεύουν πολλοί συγγραφείς τού είδους, είναι άποτυχημένος και δέν μπορεί νά χαρακτηρισει τό έργο τους. Σε μία σειρά διηγημάτων τών οποίων ή δημοσίευση άρχισε πέρυσι τά Χριστούγεννα, έγινε μία προσπάθεια νά παρουσιαστούν όρισμένοι από τούς συγγραφείς αυτούς πού έχουν κερδίσει τήν παγκόσμια άναγνώριση.

Τά διηγήματα τής σειράς έπέλεξε και μετέφρασε ή Ελένη Ανδρικοπούλου και εικονογράφησε ό Θανάσης Παπιώτης. Συμμετείχε επίσης με δύο διηγήματα του ό Πάνος Θεοδορίδης.